

רשימת ספרי "בן מלך" שיצאו לאור עד עתה:

- חג המנוחות
- סדרת העומר וחג
- הסוכות
- ימי בין המצות - גלות ואולה
- ימים נראים
- חג המסכות
- חנוכה
- ימי המורים
- הגדה של פסח
- בניית מצודת הממדיית
- שמעון הצדק
- חכמה ומוסר
- שיר השירים
- שבת מרובה
- מידת הכבוד
- שיטת בענה
- ענייני בשרים ובהלכה
- מירות שביב
- ראשית ח"א - מאמר
- מבוא בראשית-חג
- בראשית ח"ב - קל
- קל-תולדות
- בראשית ח"ג - רצא-ויחי
- שמות ח"א - שמות-בשלח
- שמות ח"ב - מאמר מבוא
- יחזקאל-משפטים
- שמות ח"ג - הרומה-פקודי
- ויקרא ח"א - ויקרא-פנודע
- ויקרא ח"ב - אהרן-במקומו
- במדבר ח"א - במדבר-שילח
- במדבר ח"ב קורח-מטעי

ניתן לרשימה: mechonbennelach@gmail.com
בארה"ב ניתן לרשימה: salea@yefenbooks.com | Warehouse: 8482450220

פרשת בחוקותי תשפ"ב
גליון מס' 208

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מו"ר רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת בחוקותי

לא באו למלאות את תכלית השכר המובטח לשומרי דרך ה', אלא נועדו כדי שתהיה יכולת בידינו להוסיף ולעבוד את ה' בשלווה ובנחת. וזה לשונו: 'והבטיחנו בתורה שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמתה תמיד, שייסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה, כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן, וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה, כגון שובע ושלוש וריבוי כסף וזהב, כדי שלא נעסוק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להן,

אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם. ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו וגו', ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם. ונתתי שלום בארץ וגו' (כו, ג-1)

בפרשה זו מתנה הקב"ה את הצלחת חיינו בעולם הזה בשמירת דרך ה' וקיום חוקיו ומשפטיו, כאשר אם בחוקותיו נלך - תשרה הברכה בכל מעשי ידינו, ובכל אשר נפנה תאיר לנו ההצלחה פנים.

ויודעה קושיית הרמב"ם (תשובה פ"ט ה"א) - על פי מה שאמרנו חז"ל (קידושין לט): 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא' - מאחר שנודע שמתן שכרן של מצוות והטובה שנוכח לה אם שמרנו דרך ה' הכתוב בתורה, הוא חיי העולם הבא, שנאמר למען ייטב לך והארכת ימים וכו'... מהו זה שכתוב בכל התורה כולה אם תשמעו יגיע לכם כך, ואם לא תשמעו יקרה אתכם כך, וכל אותן הדברים בעולם הזה, כגון שובע ורעב, ומלחמה ושלוש, ומלכות ושפלות, ושיבת הארץ וגלות, והצלחת מעשה והפסדו, ושאר כל דברי הברית וכו'.

וכתב שם הרמב"ם לתרץ, כי כל אלו הברכות

בגליון

פרשת בחוקותי

ביאורי פסוקים עמוד 1

היכל השבת

יום שבת קודש הוא עמוד 6

חכמה ומוסר

ותלמוד תורה כנגד כולם עמוד 9

פרנס השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיוכי הרבים
ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו מגדולי תומכי מכוננו
הרה"ח ר' יוסף ברא"י קרישנסקי שליט"א
לרגל הולדת הבת

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

לנחוצות ותרומות "פרנס השבוע" החודש
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 052-7616048

לקהל שוחרי תורת ה'בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איננים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של
מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' זצוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוחו יוצאים לאור
כל גזני תורתו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את הכרכים
הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני כלל שוחרי
התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה עדיין
לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחדשו.

נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור התורה
לזכות את הרבים, הטו שכם וטלו חלק במשימה הגדולה

פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים לדבר
המצוה הגדולה הנתונה בידינו

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים

'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים

בפרשת השבוע ובענייני דיומא

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנוכה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
התהלה

הודעה חשובה ומשמחת

לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

ספרים
למעלה המטה
סדרת ספרים
ביאורים ופירושים
על הפסוק חמישי תורה
שיעורים
על התנ"ך
סדר
המת והמחשבה
ביאורי סוחר
סדר
אמונה ומצוות
מגאן
תורה ודעת
אגודת
תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354

מיתות מכון

שיעורים 14 מקום מספר

עבודת השנה בבית מסת
לשמוך סיקורי רבני
מחלקת לסי נשאים
בכל התחומים

רשימת ספריו בן מלך
בספרייה המיוחדת בביתו השלישי

מלון התהלה 054-8422488

כתובת אוהב ישראל 1/9

ביתר עילית

עמודה מספר 46 סעיף 46

לתיאור המידע

mechonbenmelech@gmail.com

אוצרות
בן מלך

אלא נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה, כדי שזנכה לחיי העולם הבא'.

ואמנם נראה לבאר באופן נוסף, כי כל הברכות האמורות בתורה, המובטחות לנו אם נשמור דרך ה', אינן באות כלל בתורת 'שכר' וגמול על קיום המצוות, ואף אין מטרתם רק בכדי לספק לנו את ה'אמצעים' לקיימם. אלא שיש הנהגה עליונה של מדת החסד והטוב ממנו יתברך שהוא משפיע עלינו גם בלא סיבה כלשהי, ומעניק לנו ברכת טובה והצלחה לכל בריותיו אשר ברא, כי כך היא דרכו של עולם ותכליתו מראשית ויסוד הבריאה, שלא ברא הקב"ה עולמו אלא להיטיב, ועולם חסד יבנה. וכך בורא כל עולמים יצר מלכתחילה ותיכן את עולמו בחכמה, כשמתקנים בו כל הנדרש לאושר האדם והצלחתו, כדי שיושפע עליו תמיד שפע רב, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו.

ובאמת מצד יסוד זה היה מקום שכל הברואים באשר הם - בין אם הולכים בדרכי התורה ובין אם מתרשלים ומתרפים בה, יקבלו את הטבת השי"ת שהיא בלי חשבון ותגמול, אלא מעצם מדת טובו יתברך.

אמנם זה הדבר אשר מתפרש בפרשה דגן, שכאשר חוטא האדם ועוזב את הדרך הישרה והולך בשרירות לבו, אזי 'מענישו' ה' ומונע ממנו את כל הטובה שהיתה ראויה לו מצד טבע ושורש הבריאה, ויש שאף מייסרו ומוכיחו בחלאים ומכאובים, אך כל עוד שאין סיבה מיוחדת לשנות את הטבע ולהעניש את האדם בשל מעשים רעים שבידו - אף על פי שגם מעשים טובים אין לו - הרי שהעולם כמנהגו נוהג, כי מדרך הטוב להטיב, וחסד ה' מלאה הארץ.

ובפרט עם ישראל שבחר בהם ה' וגאלם על מנת להיטיב להם ולהשינם בארץ טובה ורחבה, הנה כל הברכה מיועדת להם, שכן אך למענם יצר ה' את כל הברכה והטובה. וכאמור, אין זה כגמול ושכר על מעשיהם, אלא מצד שעצם רצון ה' הוא להיטיב עמהם ולעשותם מאושרים בארץ. אלא כנתבאר, ככל שיקלקלו חלילה מעשיהם, הם מעוררים בכך את חרון אף ה', וכל הטובה המיועדת עבורם תיהרס ותישחת, על דרך הנאמר: "עוונותיכם הטו אלה וחסאותיכם מנעו הטוב מכם" (ירמיה ה, כה).

וכה הם דברי התנא בסוף מסכת קידושין (פב): 'תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר, מימי לא ראיתי צבי קייץ וארי סבל ושועל חנווני, והם מתפרנסים שלא בצער, והם לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני. מה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסים שלא בצער, אני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהרעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי'.

הנה כי כן, פרנסתם של כל הבהמות והחיות מזומנת להם שלא בצער, ולא משום מעשים טובים וזכויות שיש בידם, אלא רק משום שלא הרעו את מעשיהם ולא קיפחו את פרנסתם, כך שלגביהם נותר העולם מתוקן כטבע ברייתו.

ועל דרך זו יש לפרש מאמרם הנ"ל 'שכר מצוות בהאי עלמא ליכא', לפי שכל הטובה והברכה השרויה בעולם הזה, ראויה היא באמת לבוא על האדם אף שלא בתורת שכר, ואם כן, כל אשר יעלה על לב האדם לשאול מעם ה', וכל הנחת והאושר הרב שהעולם הזה מסוגל להפיק ולהנות בהם את החיים עליו, לעולם לא יהיו מושפעים מצד השכר והגמול על המעשים הטובים, אלא ממעיינות השפע הבלתי גדלים שמשפיע הקב"ה על עולמו אשר ברא, מאוצר טובו כי לעולם חסדו. אבל שכון של מצוות, הבא בתורת גמול על המעשים, אין לו מקום בהאי עלמא, אלא בעלמא דאתי.

ולכך מכוונת פרשת הברכות והקללות דגן, שכאשר נלך בחוקות ה', ממילא תפעל כל מערכת הבריאה כתיקונה בשלימותה, ויתמשך ממנה כל הטוב והשפע, אך אם ח"ו לא ישמעו, יתחילו לבוא אליהם מניעות לברכה, ובעקבות החטאים יחולו קלקולים ושיבושים בשפע הטובה.

ואכן על פי פשוטו אין הברכות כאן מבשרות על הצלחה ושפע על טבעיים, בדברים שהם מחוץ לטבע העולם, דוגמת הדברים המובטחים לנו שיהיו לנו לעתיד לבוא - שאור הלבנה יהיה כאור החמה וכדומה. אלא כל ברכות הפרשה עוסקות בכך שהעולם יתנהג כפי טבעו ושורשו הראשון, באופן המוצלח והמושלם ביותר, ללא כל הפרעות וקלקולים, ואז מאליו נזכה לפסגת שיא הברכה והטובה. ואשר

זהו כל תוכן הברכות כאן שיהיו הגשמים בעתם, ולא יהיה שונא מחריד אותם, ויתגברו על שונאיהם.

* * *

אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיבות נפש זורעתם לריק זרעכם ואכלוהו אויביכם (כו),
(ז"ז)

יש להעיר, שהנה במדרשי חכמים (וכגון במדרש רבה ובתנחומא אין כלל מדרש על פסוקי התוכחה) לא מצינו שידרשו להרחיב את משמעות הקללות, לעומת פסוקי הברכות שנדרשים בחז"ל בהרחבה. ואפילו הדרשות שאנו מוצאים (בעיקר ב'תורת כהנים') על פסוקי התוכחה הם פירוש המילות, ולא כדרך הדרש שמרחיבים כל דבר במשמעות רחבה. ויש שהדרש הוא על דרך מיעוט המשמעות, שכבר נתקיים הפסוק במידה מצומצמת, ויצאו ידי חובת העונש בכך. ופשוט שמידה טובה מרובה, ואין רצון חכמים להרחיב את התוכחות על ידי דרש.

והנה תמהו רבים [ומקור התמיהה במדרש, כפי שיובא להלן], מפני מה הברכות שנמנו כאן הן מועטות ביחס לקללות שהאריכה בהן תורה, בארבעים ותשעה מיני קללה, והרי בכל מקום נודע לנו הכלל 'מידה טובה מרובה'.

אולם הביאור הוא על פי מה שנתבאר לעיל, כי שפע הטוב והברכה כבר נתון לבריאה ממילא, ואם לא שמקלקלים, הרי כל הטוב נתון לנו במלוא שפעו, וממילא אין צורך לכתוב להאריך בדברים הרבה כדי לתאר את השפע, שהרי הטובה כבר קיימת ועומדת בטבע הבריאה, אלא די לומר שנהא מבורכים בכך שהכל ילך כשורה וכל הדברים יתנהלו כתיקונם, ואחר שהתברכנו שהמצב הרגיל יהא כתיקונו וכהוגן, אזי כבר נכלל בזה כל ריבוי הברכה והטובה ששייך, ואין צריך לפורטו. אולם בקללות נצרך פירוט רב על כל פרט שעלול להיות מופרע ממהלכו ולא ינהג כתיקונו, לומר שגם עניין זה וזה יהא מופסד ופגום, וכן על דרך זה.

ולדוגמא, בברכות - אין מקום לפרט את כל מיני המחלות שייחסו מאיתנו כשנשמור את מצוות ה', אלא די לומר שנשב 'בשלום לבטח', וכבר נכלל בזה

שלא נדע משום חולי, וכל פירוט והרחבה מיותר. אולם בתוכחה - יש לפרט כמה מיני חלאים ומעיקים שעלולים לבוא באם נעבור ולא נשמע למצוות ה'. וכיצא בזה בענייני האויבים, בברכות נאמר שישבו בשלום באין מחריד ותהיה אימתם מוטלת על שונאיהם שיפלו לפניהם, אבל בתוכחה צריך הכתוב לטרוח ולפרט כל מיני אופנים שיעיקו להם שונאיהם.

ואדרבה, מכיון שקיום הברכות הוא שרוב הטובה ישרור בסדר הטבע, על כן כשבא לסדר את הקללות נצרך פירוט מיוחד על כל פרט ופרט של פורענות שבגינה יופרע מהלך שפע הטובה.

* * *

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש כי יפליא נדר בערכך נפשות לה'. והיה ערכך הזכר מבן עשרים שנה ועד בן ששים שנה והיה ערכך חמשים שקל כסף בשקל הקדש (כו, ב-ג)

יש לבאר מה משמעות הגדר שקבעה תורה סכומים קצובים למי שאומר 'ערכי עלי' או 'ערך פלוני עלי', חמשים שקל לבן עשרים, ויתר הערכין הנקובים בפרשה. הרי כשאנו באים להעריך מחיר וערך של אדם יש לזה מחיר בשוק, כענין שמצינו לגבי נזקי אדם שאומדים אותו כעבד כמה אדם זה שווה באם יימכר לעבד.

והנה מבואר בגמרא בכמה מקומות (ערכין כ: ועוד) שיש שני אופנים של התחייבות בדמי ערכין, שהאומר ערכי עלי או ערך פלוני עלי, דינו לשלם כפי שקצבה תורה, אולם האומר 'דמי עלי', או 'דמי פלוני עלי' אכן מעריכים את שוויו כעבד.

והביאור הוא, כי אכן יש הבדל משמעותי בין אמירת 'ערכי' עלי לאמירת 'דמי' עלי, כי האומר דמי עלי כוונתו לתת את שווי דמיו כפי שהוא נמכר, אולם האומר 'ערכי עלי' אין בדבריו משמעות של שוויות ממונית, אלא הנידון הוא מהו ערכו וחשיבותו של הנערך מצד מהותו ואישיותו, והלא האדם בתורת 'אדם' בוודאי אין לו מחיר ודמים כלל ואינו נאמן בממון וכסף.

ואמנם דין דמי עלי, אינו מפורש בתורה להדיא, אלא הוא כמתחייב 'מעו' לבדק הבית, שחייב מצד נדרו. אולם האומר בלשון ערכין, אנו מפרשים את

ואם מן ששים שנה ומעלה אם זכר והיה ערכך חמשה עשר שקל ולנקבה עשרה שקלים (כז, ג-ז)

המעייין רואה שעל פי התורה שיעור ההבדל ביחס הערך שבין זכר לנקבה משתנה בדרגות הגיל השונות; שבשנות הקטנות והנערות מן חמש שנים עד בן עשרים שנה היחס בין הזכר לנקבה הוא כפול, שהזכר ערכו עשרים ושיעור ערך הנקבה הוא מחציה ממנו דהיינו עשרה.

ואילו בתקופת החיים המרכזית החשובה דהיינו מן עשרים ועד בן ששים, ההפרש מתקטן וההבדל בין הזכר והנקבה הוא חמישים מול שלושים, דהיינו שערך הנקבה הוא שלש חמישיות משיעור הזכר.

וכמו כן משתנה הדבר בגיל הזקנה מן ששים ומעלה, שההבדל מצטמצם והולך שהזכר עולה בערכו רק שליש על ערך הנקבה, שהזכר ערכו חמש עשרה והנקבה ערכה שני שליש ממנו דהיינו עשרה.

והנה חז"ל מתייחסים לשינוי זה כמו שמובא ברש"י - 'כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להיחשב כאיש, לפיכך האיש. פוחת בהזדקנו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה'.

ומביא את דברי הגמרא - 'ומאי שנא נקבה דכי מיזקנא קיימא אתילתא, ומאי שנא זכר דלא קאי אתילתא, אמר חזקיה אמרי אינשי, סבא בביתא פחא בביתא, סבתא בביתא סימא בביתא' (ערכין יט).

אולם לא נתבאר ברש"י טעם ההבדל בין ימי הנערות לימי הגדלות, שבימי הינקות היחס הוא חמש מול שלש, ובימי הנערות עולה ערך הזכר לפי שתיים מהנקבה, ואילו בימי הגדלות פוחת ההבדל וערך הזכר הוא רק שתי חמישיות יותר מערך הנקבה, ושב לאותו יחס של ימי הינקות חמשים מול שלושים.

ויתכן לבאר, שבגיל הינקות אין הבדל בערך האישיות כפי שהוא עתה, וממילא נערך על שם העתיד של עיקר תקופת החיים, שאז היחס הוא שהנקבה היא שלש חמישיות מהזכר. אולם בהמשך החיים בימי הנערות גם מעריכים את הופעת האישיות כעת, ולגבי זה הזכר עולה בחשיבותו פי שתיים על הנקבה.

ונראה בזה שעל פי פשוטו באמת תמיד היחס הוא שווה ואחיד, והבסיס לכולם היינו כמו שקבעה

כוונתו שכביכול חפץ הוא למסור עצמו לגבוה, וזהו אשר חידשה תורה בפרשה זו, שגם התמסרות זו ככל שהאדם התחייב בה, הרי עליו לתרגם אותה לחובת דמים, והם נופלים לבדק הבית כשאר קדושת דמים.

והנה אלמלא חידשה תורה פרשת ערכין בתורה, נדר כגון זה לא היה יכול להתקיים, שהרי כל הון דעלמא לא ישוו לערכו של הפחות שבאדם. אלא שמכל מקום קבעה תורה בפרשה זו מספר שיעורים קצובים, המהווים כעין סכום סמלי, שאינו משתנה מאדם לאדם לפי תכונותיו וסגולותיו, או כוחו וגבורתו.

אלא שהתורה קבעה בו מספר כללים מוגדרים, על פיהם יתורגם נדרו לחיוב ממוני, ומפני כן קבעה תורה הדבר בעיקר לפי סוג ומין האדם ולא לפי עניינו ומהותו של האדם הפרטי - שקבעה ערך מסוים לזכר לעומת נקבה, וכן הבדל בין קטן לגדול, מפני שבכל זאת ישנו הבדל יסודי והתייחסות אחרת בין איש לאשה, וכן לכל גיל קצבה תורה שיעורים נבדלים לזה ולזה. ומעתה כל אשר ידור להקדיש כערכו של אדם, יהיה בנתינתו שיעור קצוב זה משום ביטוי ופדיון לנפש שאותה העריך ליתן כנגדה.

ומפני כן, כל שאר המעלות שיש בין אדם לרעהו, כגון בחכמה וכח ונוי וכדומה, כולם בטלים עד כדי חוסר משמעות ביחס לעוצם ערך הנפש, ואין להם משמעות רק כלפי מכירת עבד שערכו נקבע בוודאי על פי מידת ההשתמשות והתועלת בו לאדם, אבל 'פרשת ערכין' שעניינה ערך עצם האדם, אין משמעות למעלות נוספות אלו, והוצרכה התורה לקבוע הגדרות וחישובים איך להתייחס בבואנו לתת חיוב ממוני חלף ערך האדם.

* * *

והיה ערכך הזכר מן עשרים שנה ועד בן ששים שנה והיה ערכך חמשים שקל כסף בשקל הקודש. ואם נקבה היא והיה ערכך שלושים שקל. ואם מן חמש שנים ועד בן עשרים שנה והיה ערכך הזכר עשרים שקלים ולנקבה עשרת שקלים. ואם מן חודש ועד בן חמש שנים והיה ערכך הזכר חמשה שקלים כסף ולנקבה ערכך שלשת שקלים כסף.

תורה ראשונה בשנות החיים העיקריות והמרכזיות שבהם ערך הזכר הוא חמישים וערך הנקבה שלושים כלומר שערך הנקבה היא שלש חמישיות מערך הזכר, וכמו כן בגיל הינקות מבן חודש ועד בן חמש הוא אותו יחס חמש ושלוש].

ובאמת גם בימי הנערות היה צריך להיות כן, דהיינו שכיון שהנער ערכו עשרים שקלים היה צריך להיות ערך הנקבה שלש חמישיות שהם שנים עשר שקלים, אלא שכן דרך קביעת השיעורים בתורה ש'מעגלים' את השיעור למספרים שלמים, וקבעה התורה מספר שלם הקרוב ביותר למספר המדוייק דהיינו עשרה'.

וכמו כן בימי הזקנה שערך הזכר הוא חמשה עשר שקלים, והרי ההבדל ביחס הערך הוא תמיד שלש חמישיות, וא"כ היה צריך להיות ערך הנקבה תשעה שקלים שהם שלש חמישיות משיעור חמשה עשר, אלא שגם בזה מעגלים אותו כלפי מעלה למספר השלם הסמוך לו, דהיינו עשרה.

[והוסיפו השומעים, שעל פי זה מדוייק יפה לשון הכתוב שלגבי הנקבה כתיב 'ערכך' בשני המקראות "ואם נקבה היא והיה ערכך שלשים וגו'", וכן "ואם מבן חודש וגו' ולנקבה ערכך שלשת וגו'. ואילו בפסוק ה ובפסוק ז כתוב הלשון ערכך רק אצל הזכר ולא אצל הנקבה, 'ולנקבה עשרת[ה] שקלים'. ולפי האמור הטעם הוא שבשתי המקומות שהוא המספר המדוייק כתוב בתורה הלשון 'ערכך', מה שאין כן בשני האופנים שמעגלים אצל הנקבה, כתיב רק הסך שנותנים, שאין זה עיקר ה'ערך'. ודפח[ח].]

ומה שדרשו חז"ל מזה שערך הזכר יורד ופוחת לעת זקנתו יותר מהנקבה, היינו משום שבכל זאת ניתן ללמוד מכך כיוון שסוף סוף נקבע כן הדבר בתורה. ודבר זה הוא כלל גדול בדרכי הדרש, והוא מעוצם קדושת התורה שיש בה שבעים פנים, שאפילו אם קביעות התורה נובעת מאיזה סיבה ונימוק, בכל זאת עצם הדבר שכך נקבע בתורה יש בזה ללמדנו הלכות וארחות חיים.

היכל השבת

יום שבת קודש הוא

ואם לזה הצור יפרע את חובו

וכפי שהיה במן שלא היה צריך לטרוח וללקוט עבור שבת, אלא כאשר לקטו את העומר של יום השישי נמצא מאליו לחם משנה. אך לא רק בתקופת ירידת המן היה דבר זה, אלא בכל הזמנים נמשך סדר זה כעין שהיה במן. וכלשון האבן עזרא בזמננו 'כי אשמרה שבת' - 'הנה לדור ראשון נתן קדושי, מופת בתת לחם משנה בששי, ככה בכל ששי יכפיל מזונאי'.

ולא רק ההוצאות הרגילות כמו בכל יום, אלא גם תוספת ההוצאות הרבות הנעשות לכבודו של יום, גם כן ניתן בהם ברכה מיוחדת, כדאיתא במדרש - 'ברכו מפני היציאה' (בר"ר יא, ג).

כלומר שביום השבת יש ברכה מיוחדת, שאין האדם נפסד ממה שמחסיר יום ממלאכה ועמל, אלא צרכי השבת ניתנים ומוכנים לאדם על ידי עבודתו

בגמרא - 'מאי כי חדות ה' היא מעוזכם', אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר ברבי שמעון אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע' (ביצה טו:).

והנה הפשטות בזה הוא על פי מה שביארנו שאחד מיסודות השבת שברכו ה' ליום השביעי והוא 'יום ברכה', וזהו אחד מחלקי ברכתו שהכל מצוי בלי טורח, שאף שאין עוסקים במלאכה ביום השביעי, כל צרכיו מצויים מאליו. [ובדומה לשבת הארץ שנת השביעית, שאין זורעים ואוספים את תבואתם, והקב"ה מצוה את ברכתו בשנה השישית, שעל ידי עבודה של שנה אחת האדמה עושה תבואה של השנה השישית והשביעית גם יחד].

1. עיין 'תפארת ישראל' על המשניות בפתחה למס' ערכין שמבאר גם כן על דרך דומה שמעגלים את המספרים, אלא שהוצרך לידחק שרוב הערכין הם בדרך עיגול עיי"ש. ולפי דרכנו אתי שפיר בדרך יותר מבוארת.

שעובד עבור צרכי ששת הימים, ובאופן מופלא וניסי הוא מוצא שיש בה די גם עבור היום השביעי, כלומר שפעולותיו ועסקיו מתברכים בברכה מיוחדת, והעבודה בששת הימים מוציאה פירות לכל צרכי שבעת הימים.

וכלומר שצרכי השבת אינם מבוססים על צמצום והפחתה ממה שמוכן עבורו בימות החול, כי צרכי שבת אינם מגרעים ממה שנגזר עליו שיהיה לו כל השבוע, אלא באים בתור הוספה.

ועיין ב'אור החיים' פרשת יתרו (שמות כ, ט) - ששת ימים תעבוד וגו' צריך לדעת לאיזה ענין יצו ה' לעבוד בששת ימים, גם מה היא כוונתו באומרו ועשית כל מלאכתך, ונראה כי יכוון על דרך מאמר הכתוב בפרשת בהר סיני (ויקרא כה, כ) וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', וצוית את ברכתי, והם הדברים הנאמרים כאן, לפי מה שקדם לומר זכור את יום השבת לקדשו, שאין בו דברי חול, אם כן העושה ואוכל דבר יום ביומו, מה יאכל ביום המקודש, לזה אמר ששת ימים לבד תעבוד, ובהם תעשה כל מלאכתך, פירוש הצריכה לך, לשישי ולשביעי, על דרך אומרו (שם) ועשת את התבואה לשלש השנים, כי מבטיח ה' לשומרי מצותיו. ע"כ. והן הן הדברים.

אמנם בענין הוצאות שבת יש ענין יותר נעלה ועמוק, כי השבת היא יום חדותו ושמתו של הקב"ה, ובמה שציוונו לעשותו יש בזה עומק שהוא מעלה אותנו אליו לעשות את השבת שלו, והארכנו בזה במקו"א על פי דברי המכילתא 'כי אות היא ביני וביניכם - כמלך ומטרוניתא שמסבים זה עם זה', ונמצא שהוא סעודת המלך, וכלשון הזוהר 'דא היא סעודתא דמלכא', אלא שעלינו מוטל התפקיד להכין סעודה קדושה זו, ואם כן בוודאי שכל ההוצאות של סעודת המלך הם מאוצר המלך. ודומה הדבר לאדון המצווה את עבדו וממנה אותו לערוך את שולחנו, שזוקף את כל ההוצאות על חשבוננו של האדון.

והוא פשטות משמעות הלשון - 'לוא עלי ואני פורע', ובזוהר - 'ההוא בר נש דאכיל ושתי וחדתי, כל מאי דאפיק למיכל ולמשת', הוא ילוונו לקב"ה בהלוואה, ואיהו יהיב ליה כפלי כפליים מכל מאי דאפיק בהאי' (פקודי רנה).

ואם שולחן כדת ערוך, ומלאך א-ל יענה ברוך. - - ומלאך רע יענה אמן. בעל כרחו יספר שבחו.

על פי דברי הגמרא - 'שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו אחד טוב ואחד רע, וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושולחן ערוך ומיטתו מוצעת, מלאך טוב אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו וכו'' (שבת קיט.ט).

ודברי הגמרא צריכים ביאור רב לשם מה נצרך להתלוות מלאך רע, ומה מוסיף לנו מה שהמלאך הרע יענה אמן, וכי לא די בברכתו של מלאך טוב. וגם איזה משמעות ישנה לברכת המלאך הרע הנאמרת מחוסר רצון וברירה.

ולהבין זאת יש להקדים ולבאר כי הנה מתוך שני מניעים יתכן לאחל ברכה לזולתו, או מתוך רגש של אהבה וידידות שפועם בלב האהוב ומביא אותו לרצות בטובתו של חברו, וכעצמת הרצון בלב המברך כך עוצם השפעת ברכתו, או מתוך התבוננות בטבעו של הזולת והסקת מסקנה שהוא ראוי לברכה בזכות מעשיו הטובים והנהגתו הישרה, וככל שההכרה והמסקנה ברורה כך היא גם תוקף המשכת הברכה.

והנה שלימות הברכה היא כאשר היא נובעת משני המניעים יחד, הן מתוך אהבה ורצון בטובתו של חברו, והן מתוך ההכרה והמסקנה שאכן ראוייה הברכה למי שנתברך בה.

כי ברכת האהוב עדיפה בכך שהיא נובעת מתוך רצון עז וחפץ בטובת המתברך, וכעצמת רצונו כך עצמת ברכתו, אך לוקה היא בחסר שלא ניכר בה שאכן הטובה ראוייה להינתן למתברך, כי יתכן ששוחד אהבתו סימא את עיניו, ואפשר לתלות את הברכה ברגשי האהבה והקירבה שרוחש המברך ללידו.

ומנגד הברכה שאינה נובעת מתוך אהבה, ובאה רק מתוך ההיסק וההכרה, משוללת מכל שוחד ונגייעה ובאה רק למי שהברכה באמת ראוייה לו, וברכתו מעידה שהמתברך ראוי לברכה, אך חסרה היא את הרצון בטובת המתברך, וכפועל יוצא מכך חסר בה את עצמת השפעת הברכה.

ועל פי יסוד זה יש לבאר את דברי הגמרא האמורים, כי רצון ה' הוא לברך את עמו ישראל

ב. הריבוי והשפע שורה בכל צרכי השבת. והיינו שנוסף על כך שבא בלא טורח, בא גם בריבוי שהיה מנת הלחם כפולה - 'לחם משנה'. וכמבואר ב'דעת זקנים מבעלי התוספות' שמלבד מה שלחם השבת הקדים לרדת ביום השישי, אף מנת השבת עצמה היתה כפולה וכן היא משמעות לשון המכילתא.

ג. כל ענייני שבת יש בהם טעם וחוץ מיוחדים, כדאיאתא ברש"י - 'לקטו לחם משנה וכו' ומדרש אגדה לחם משונה, אותו היום נשתנה לשבח בריחו וטעמו' (רש"י שם). והוא ממכילתא, ומעלה זו קיימת בכל הדורות כדאיאתא בגמרא - 'תבלין אחד יש לנו ושבת שמו' (שבת דף ק"ט). וכן אמרו במדרש על פסוק ויברך - 'ברכו במטעמים' (בר"ר יא, ד).

חוקותיה במרה נצטוו באזהרה

מבואר בגמרא שנצטוו על השבת במרה (שבת פז:) 'דכתיב כאשר צוך ה' אלהיך ואמר רב יהודה אמר רב כאשר צוך במרה'. ועיין בתוס' שם (ד"ה 'כאשר צוך במרה') שהקשו היאך אמרו שנצטוו על השבת במרה מיד אחר קריעת ים סוף, שהרי בגמרא להלן (שבת ק"ח). מבואר ששבת ראשונה היתה לאחר ירידת המן דהיינו בשבת שלאחר ט"ו אייר, עיי"ש (ועיין מה שנדחקו בזה בהגהות יעב"ץ שם, ובגור אריה' פסוק כה, ובנצ"ב על הספרי פרשת שלח).

וצריך לומר, שאף שנצטוו במרה על השבת, אולם עדיין לא חל עליהם המצוה עד שהגיעו למדבר סין וירד להם המן, אז היו להם ששת ימי מלאכה וביום השביעי שבתו. וכן משמע בפשטות המקראות בפרשת בשלח שלאחר שהחל ירידת המן היה ביום השישי לחם משנה ואז נאמר להם מצות השבת. אכן יש לעיין בטעם הדבר מדוע לא ניתנה להם השבת רק אחר ירידת המן, ולא ניתנה להם מיד עם יציאתם ממצרים.

ונראה הטעם בזה בהקדם מה שביארנו ביסוד מהות מבנה השבת, שגדר קביעת הזמן של יום השביעי להיות 'שבת' אינו כגדר קביעת הזמן של המועדים. כלומר שאין השבוע מחזור של ימים החוזר על עצמו בכל שבוע ושבוע אשר בתוך מחזור ימים זה נקבע היום השביעי שבו להיות 'שבת', אלא הגדר בקביעת יום השביעי להיות 'שבת' הוא, שאחרי כל ששת ימי עבודה ועשיית מלאכה, היא

להניח ברכה שלימה בתוך ביתם בבואם לעשות את השבת. ולשם כך הוא שולח לנו את המלאכים בכדי לברכנו בשמו. שכן שני המלאכים הללו חלוקים הם במניע לברכתם, המלאך הטוב רצונו בטובתו של המתברך, והמלאך הרע מסיק בעל כרחו שהמתברך ראוי לברכה, ולכן יש צורך שהמלאך הרע יענה אמון, כי ברכת המלאך הטוב שמתוך טובו רוצה להשפיע טובה וברכה, חסרה היא את הצד המורה על זכאות המתברך לברכה, אך כשיענה עליה המלאך רע - הנתקל בשולחן הערוך והנרות הדולקים לכבוד שבת - בעל כורחו אמון, תשלים ברכתו את ברכת המלאך הטוב, ומתוך שניהם יוצאת הברכה המושלמת הנובעת גם מתוך אהבה ורצון וגם מתוך ההכרה שראוי המתברך לברכה.

ברכו וקדשו במן מלרדת לעם לא אלמן

במדרש - 'ויברך אלוקים את יום השביעי וגו' רבי ישמעאל אומר ברכו במן וקדשו במן, ברכו במן, שכל ימות השבת היה יורד עומר, בערב שבת שנים, וקדשו במן שלא ירד בו כל עיקר' (בראשית רבה יא, ב).

ב'פרשת המן' באה לידי ביטוי בפועל צורת ההשפעה האלוקית המיוחדת שניכר בה ההבדל בין ימות החול לשבת, ובאותו זמן אכן ניתנה להם לראשונה מצות השבת, כי אז לקח הקב"ה את עם ישראל להיות עמו והחל לתת להם את ברכתו לפרנסם ולזונם.

ובירידת המן ראו בעליל את צורתה של הברכה שישנה בשבת, דהיינו שגם בלי עבודה ומלאכה, יש ליום זה את כל הצרכים, ולא עוד אלא שישנו שפע ברכה בריבוי כפול ומכופל, עבור כל הנצרך ליום זה. וכמו שהיה בליקוט המן שלקטו רק עומר אחד, וכשמדדוהו מצאו שיש בו שני עומרים. וכמו כן בכל הדורות צרכי השבת באים דרך אגב, על ידי המלאכות שעושים עבור ששת הימים.

ומפרשת המן אנו למדים בפרוטרוט מהי ברכתה של השבת, והם שלשה חלקים - א. שצרכי השבת באים בלי טורח, שבעוד שבכל יום היו צריכים ללקוט דבר יום ביומו את מזון אותו היום, הרי ביום השבת לא הוצרכו ללקוט, אלא על ידי לקיטת המן עבור יום השישי, כבר היה להם גם העומר של יום השבת.

היום שיבוא אחריו 'יום שבת'. ומהות גדר יום השבת הוא, היום שהגיע אחר שקדמו לו ששה ימים של עבודה ומלאכה. (עיי'ן בזה בארוכה בספר 'בן מלך-שבת קודש' - שער ב מאמר ה).

ולפי זה יבואר כי אף שישראל כבר יצאו ממצרים ולקחם ה' להיות לו לעם, אך כל עוד שלא עסקו במלאכה להספקת צרכיהם עדיין לא היה שייך לתת להם את השבת, שהרי עדיין לא היו להם ששת ימי מלאכה, ומאחר שכאמור כל צורת השבת אינה תלויה ביום מסויים, אלא כל מהותו נוצר אחרי ששת ימי עבודה שאחריהם בא יום השבת. ואין שייך לקבוע את יום השביעי ל'שבת' בלי שקדמו לו ששת ימי

מלאכה בעם ישראל. ואף שבסדר ימי העולם הוא היום השביעי מאז ששת ימי בראשית, בכל זאת צריך גם שיהיו ששת ימי מלאכה כהקדמה ליום השבת.

והנה מאז שיצאו ממצרים עד שהחל המן לרדת לא היו זקוקים לעשות שום דבר לצרכי פרנסתם כמו שכתב רש"י (שמות טו, א) שעד ט"ז באייר אכלו משיירי הבצק. ומבואר שפיר הטעם שלא ניתן להם השבת רק מאז שירד להם המן, כי כדי ליצור את מהותה וצורתה של השבת נדרשים קודם ששת ימי מלאכה, שזה התחיל בעם ישראל רק מאז ירדת המן שהוצרכו ללקוט את מזונם.

הכמה ומוסר

ותלמוד תורה כנגד כולם

אחוז בשרשי המצוה ודבוק ביושר ומשפט

אמנם יש בתורה עוד מעלה רמה, כי התורה היא השורש והחבל שבה אחוזים כל המצוות, ובעת למדו הרי תופס בלבו ובעתו את שורש המצוות כולן. ואם כי אינו עושה אותם עתה בפועל, הרי עצם ידיעתה בליבו וסברתו, הוא התעלות ורוממות לאדם, בכך שהוא מכיר ויודע את משפטי התורה ומצוותיה.

על ידי ידיעת התורה נעשה האדם דבוק ביושר ובמשפט. כאשר מבין בדעתו ויודע את חכמת משפטי התורה, תורת האמת המוחלטת שניתנה מאת האלוקים, מתעלה אישיותו לדרגות המוסריות הנעלות ביותר. וכמו שכתוב - (תהילים לו, ל) 'פי צדיק יהגה חכמה ולשונו תדבר משפט. תורת אלוקיו בלבו לא תמעד אשוריו'. נוסף על כך שמצוות התורה הם אמת ויושר הרי הם גם הנהגות קודש, יש בהם קדושה עליונה, הנהגת רוממות עילאית שההולך בהם ודבק בהם, וכן הלומד ויודע אותם, מרומם את עצמו למעלות נשגבות של קדושה וטהרה.

נעשה מהות של צדקות וקדושה

מעלה יתירה יש בלימוד התורה כיון שעל ידי הלימוד קונה את הנהגות הללו במציאות נפשו, ודעתו משכלת אמיתת היושר והטוב, ומחדיר בלבו

המעלה העליונה של תלמוד תורה

מצות תלמוד תורה, נוסף על כך שהיא מצוה חשובה שאין לה שיעור, ונוהגת בכל הזמנים ובכל המצבים, והיא מן המצוות היחידות שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב, הרי יש בה מעלה יקרה שהיא נעלית יותר מכל המצוות, ושקולה כנגד כולם, וזוכים על ידה להתעלות למעלות רמות ונשגבות שנאמרו רק בלומדיה ועוסקיה בכל קנייניה, וכדאיתא בפרקי אבות פרק שישי.

מביא לידי מעשה

ובפשטות, מעלתו המיוחדת של לימוד וידעת התורה, היינו משום שהוא מביא לידי מעשה, לדעת את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון. ומאיר לאדם את סגנון חייו ונתיבות הנהגתו כדכתיב 'נר לרגלי דבריך ואור לנתיבת' (תהילים קיט). כלומר שחשיבותה המיוחדת של לימוד התורה היא בהיותה מצוה יסודית שהיא שורש לכל צורת היהודי, ידיעת התורה והמצוות הוא הכלל שבכוחו מתקיימים הפרטים. וכן על ידי הלימוד גם יתעורר לבוא לידי קיום, וכמו שאומרים בתפילה 'לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים', וכדאיתא בחז"ל (קידושין מ): 'תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה'.

רגשות הצדק והמשפט. לא רק לפעול ביושר וקדושה כי אם גם להבין ולהשכיל את הדעות הישורות, לא רק לעסוק בעשייה אלא גם לסבור כן ולחיות כן, שאז הקדושה מתאחדת עם האדם ונעשה מציאות של צדקות ומהות של קדושה. [אף שבכדי לבוא אל שלימות קנין הקדושה צריך גם לעשייה בפועל]. ואמרו חז"ל - 'אפילו כל מצוותיה של תורה אינן שוות לדבר אחד מן התורה' (ירושלמי פאה פ"א ה"א).

סגולת רוממות התורה שכאשר עמלים בה כיאות, היא מצחצחת הנפש ומיישרת אותה לאהוב את המשפט והיושר ומהבילה את עסקי הקטנות חסרי הערך של חפצי העולם הזה, ומגבירה את כוח טהרת נשמתו כנגד תחבולות היצר ועלילותיו, ומרוממת אותו במעלות קדושה עליונה.

עבודת ה' שחפץ מאד לדעת מצוותיו

יתירה על כך, הרי התורה היא דבר ה' וציוויו, וכאשר עוסק בתורה שהיא הציווי על המצוות, הרי זו עבודת ה' נעלית, שאינו רק מציית לדברו, אלא משים כל לבו לברר ולהבין ולדעת את דבר ה' וחכמתו כאשר הופיע מחורב, והריהו כעבד נאמן העומד לפני המלך לשמוע את קולו, ומטה לבו להאזין לכל הגה שיצא מפיו ולדעת במדויק כל דעה שהביע, וכמו שאמרו 'ולעבדו זו תלמוד' (ספרי דברים יא, ג). ועל זה אמרו - (סוטה ד'): 'תורה כתיב בה יקרה היא מפנינים - מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים'. כי עבודת עסק לימוד התורה יותר נעלית מאשר עבודת הכהן הגדול בקודש הקדשים.

דביקות בחכמתו העליונה

ועולה על כולנה, שעל ידי לימוד התורה הרי הוא זוכה למדרגות דביקות בנותן התורה, כי מאחר שהתורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה, והרי הוא יתברך וחכמתו אחד' כמו שכתב הרמב"ם (הלכות יסודי התורה פ"ב ה"ט), נמצא שעל ידי הקשר ההדוק עם התורה אנו מקושרים ואדוקים עם הקב"ה.

ובחז"ל איתא - (שבת קה). 'אנכי - נוטריקון אנא נפשי כתבית היבית'.

וכמו שכתב בספר התניא (לקוטי אמרים פרק ד) - 'הקב"ה בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה כלל, כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורה

ומצוותיה אזי היא תפיסא בהם, ומתלבשת בהקב"ה ממש דאורייתא וקוב"ה כולא חד ואף שהתורה התלבשה בדברים תחתונים גשמיים הרי זה כמחבק את המלך... .. כשאדם יודע ומשיג בשכלו פסק זה, כהלכה הערוכה במשנה או בגמרא או בפוסקים, הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה דלית מחשבה תפיסא ביה, ולא ברצונו וחכמתו, כי אם בהתלבשותם בהלכות הערוכות לפנינו. וגם שכלו מלובש בהם, והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופינה! וזאת מעלה יתירה גדולה ונפלאה לאין קץ אשר במצוות ידיעת התורה והשגתה על כל המצוות מעשיות ואפילו על מצוות התלויות בדיבור ואפילו על מצוות תלמוד תורה שבדיבור... כך בידיעת התורה והשגתה בנפש האדם, שלומדה היטב בעיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו והיו לאחדים, נעשה מזון לנפש וחיים בקרבה מחיי החיים אין סוף ב"ה המלובש בחכמתו ותורתו שבקרבה'.

ובמקום אחר כתב שזה הכוונה בפסוק 'הוי כל צמא לכו למים', שדרשו חז"ל אין מים אלא תורה, דהיינו מי שצמא לדביקות בה' ילך למים של תורה וירוהו צמאונו והשתוקקותו - 'ומי שלא הגיע למדה זו לטעום מעין עוה"ב אלא עדיין נפשו שוקקה וצמאה לה', וכלתה אליו כל היום ואינו רוה צמאונו במי התורה שלפניו, הרי זה כמי שעומד בנהר וצועק מים מים לשותות, כמו שקובל עליו הנביא הוי כל צמא לכו למים. כי לפי פשוטו אינו מובן דמי שהוא צמא ומתאוהו ללמוד פשיטא שילמוד מעצמו, ולמה לו לנביא לצעוק עליו הוי, וכמ"ש במ"א באריכות' (חלק ראשון לקו"א פרק מ).

וכן כתב הב"ח (טור או"ח סימן מו) - 'כוונתו יתברך מעולם היתה, שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה וכו', ואם עוסקים בתורה על הכוונה הזאת המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך שהשכינה ממש בקרבם כי היכל ה' המה וכו' ונתן לנו תורתו הקדושה כלי חמדתו, שהיה משתעשע בה בכל יום, כדי שתתדבק נשמתנו בעצמות קדושת התורה ורוחניותה, ולהוריד השכינה בקרבינו וכו'.

קוב"ה ואורייתא וישראל חד

שלש קדושות הם - הקב"ה שהוא קדוש לעילא מכל, והתורה הקדושה שעשועיו של הקב"ה, וישראל עם קדוש. וכאשר ישראל עוסקים בתורה מתאחדים שלשתם כאחד, כי מאחר שהתורה היא חכמתו של הקב"ה, לכן כאשר אדם מישראל לומד את התורה ומגיע לדרגה של תורה דיליה שהוא מאוחד בשכל התורה אזי הוא גם מאוחד ומחובר עם הקב"ה, ש'הוא וחכמתו אחד' כדאיתא ברמב"ם (הלכות יסודי התורה פ"ב ה"ז), ונמצא שכאשר יהודי מתחבר עם התורה נעשה גם מאוחד עם הקב"ה, וזוכה לדרגה העליונה ביותר ששייך, שנעשה מציאותו קדושה משולשת ועל זה נאמר בזוהר המאמר הנשגב - 'קוב"ה ואורייתא וישראל מתקשרין דא בדא' (זוהר ויקרא עג).

הקב"ה מלמד תורה את ישראל

כאשר הקב"ה בא ללמד תורה ומצוות לעמו ישראל, נתגלה עלינו באופן שתוך כדי שלימדם תורה ראו את כבודו. והר סיני עשן כולו, מפני אשר ירד עליו ה' באש, ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחדר כל ההר מאד. ויהי קול השופר הולך וחזק מאד, משה

ברכת מזל טוב ורוב נחת

שלוחה מאתנו מקרב לב למעלת

כבוד האי גברא רבה ויקרא,

מחשובי אברכי קהילתנו איש חמודות

ורב תבונות, מגדולי תומכי מכונו

הרה"ח ר' יוסף ברא"י קרישבסקי שליט"א

לרגל הולדת בתו

יהי רצון שזיכו הוא ומשפחתו לרוות רוב נחת

דקדושה ממנה ומכל צאצאיהם לתפארת

המשפחה הנכבדה וזכות החזקת והעמדת

התורה תעמוד לכם להתברך בכל הברכות

האמורות בתורה, וימלא ה' כל משאלות לבכם

לטובה ולברכה אמן

המברכים

הנהלת המכון

ידבר והאלוקים יענו בקול וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר וגו' (שמות יט, יח). ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל (שם כד, ז).

ומני אז נשאר לנו הדבר הגדול הזה, שבכל עת כאשר אנו עוסקים בתורה הקב"ה בא ומלמדנו תורה. וכפי שאמרו חז"ל במשנה 'רבי חלפתא בן דוסא איש כפר חנניה אומר, עשרה שיושבין ועוסקין בתורה, שכינה שרויה ביניהם וכו'. ומניין אפילו אחד, שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך' (אבות ג, ט). וכן אמרו - (תמיד לב): 'הלומד תורה בלילה שכינה כנגדו'.

ופשוט שאין הכוונה בזה שהקב"ה יושב כנגדו רק למען גודל המעמד לכבד את לומד התורה בנוכחותו יתברך, אלא הכוונה שהקב"ה יושב כנגדו בכדי ללמדו ולהבינו את התורה, וכדאיתא להדיא - 'כל ת"ח שיושב וקורא ושונה ועוסק בתורה הקב"ה יושב כנגדו וקורא ושונה עמו' (תנא דבי אליהו רבה פרק יח).

וכמוכן שכיון שהשכינה כנגדו זהו זמן מסוגל לראות פני השכינה, כלומר להרגיש השגות בקדושת השם ולידבק בשכינה וכעין מתן תורה שראו את מראה כבוד ה'. אולם המטרה בזה הוא ללמדו את התורה, כאשר יהודי מתיישב ללמוד תורה, הוא זוכה כביכול ל'חברותא' רב המלמדו תורה, הקב"ה בעצמו בא ללמדו תורה ומסייע אותו להבין ולהשכיל את חכמת התורה הנשגבה והעמוקה בת השמים.

וזה כלול במטבע החתימה של ברכת התורה - 'המלמד תורה לעמו ישראל', לא רק בהר סיני לימד אותנו הקב"ה תורה. אלא בכל דור ודור כאשר בני ישראל לומדים תורה ומתקשים להבין את עומק התורה ויושר משפטיה, הקב"ה פותח לבם מבוננם ומחכימם את עומק חכמתה וצוף מתיקותה.

התודה והברכה לידידנו הנכבדים מתומכי מכונו

שנטלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו

הרב אליעזר ברא"י קרישבסקי שליט"א

לרגל הולדת הבן

'וספרתם לכם'

לרגל ימי ספירת העומר וחג השבועות הבאים עלינו לטובה הננו להודיע כי תודה לה' אחר מאמצים שוב ניתן להשיג את הספר שנעדר מזה זמן ממדפי החנויות והמכון

אוצר בלום של דברי תורה והדרכה בעבודת ה' בענייני המועדים

ועתה הודפס במהדורה חוזרת
"בן מלך - ספירת העומר וחג השבועות"

הספרים מופצים עתה אצל משווקי הספרים ברחבי הארץ וכמו כן ניתן להשיגם אצל הנציגים בקהילות או בתיאום מיוחד עם הנהלת המכון

שאלות יסודיות העולות בענייני ספירת העומר:

- מה הטעם למצות ספירת העומר, ולשם מה נצרכים שני חישובים, הן מנין הימים והן מנין השבועות.
- מה הטעם שכתבה תורה 'וספרתם לכם ממחרת השבת' ולא כתיב 'ממחרת יום טוב'.
- כיצד אירע הדבר שדווקא תלמידי רבי עקיבא נכשלו במה שלא נהגו כבוד זה בזה.
- האם יש סיבה לכך שדווקא ב"ג בעומר פסקו מלמות ומה השמחה בכך.
- איך משתלב 'זמן מתן תורתנו' שקבעו חז"ל בתפילה עם הכתוב בתורה שחג השבועות הוא 'חג הקציר'.

את התשובות לכך ולעוד שאלות רבות תמצא בספר:
'בן מלך - ספירת העומר וחג השבועות'

בברכת התורה

הנהלת "מכון כתבי בן מלך"

בית חופי
 לוצקין
 ביטוחים

בחסות

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,
 נא לפנות ל-054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com